

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING till Landstinget med förslag till landskapslag om Ålands självstyrelsedag.

Den 23 november 1973 överlämnade landskapsstyrelsen till landstinget en framställning med förslag till landskapslag om Ålands självstyrelsedag. Framställningen grundade sig på en motion till landstinget i ärendet av den 8 november 1971.

Förenämnda framställning ledde ej till lagstiftningsåtgärd utan förkastades av landstinget den 22 maj 1974. Samtidigt hemställde landstinget om en ny framställning i ärendet vilken skulle avlåtas sedan landskapsstyrelsen först undersökt möjligheterna att i kollektivavtalen införa bestämmelser om självstyrelsedagen som en betald fridag.

Med anledning av landstingets hemställan har landskapsstyrelsen inbegärt utlåtande från Ålands Arbetsgivarförening r.f. och Ålands Fackliga Platsorganisation r.f. Ålands Arbetsgivarförening framhåller i sitt utlåtande att självstyrelsedagen borde förläggas till den lördag, som infaller närmast intill den 9 juni. Ålands Fackliga Platsorganisation har däremot intet att erinra mot att självstyrelsedagen alltid skulle infalla den 9 juni men förutsätter att självstyrelsedagen då den infaller på normal arbetsdag skulle utgöra en betald fridag.

Med hänsyn till arbetsgivarvidans inställning anser landskapsstyrelsen det tillsvidare icke troligt att självstyrelsedagen skulle kunna införas som en betald fridag i de kollektivavtal som gäller i landskapet. Trots detta anser landskapsstyrelsen sig ej kunna ändra sin uppfattning att självstyrelsedagen alltid bör infalla den 9 juni. Självstyrelsedagen kan nämligen enligt landskapsstyrelsens uppfattning ej få någon fast förankring i det allmänna folkmedvetandet om den infaller på en dag som även annars är ledig eller om den är rörlig. Fördenskull föreslås att självstyrelsedagen skall infalla den 9 juni, således likasom självständighetsdagen, på ett fast datum. Denna dag skall utgöra en betald fridag för landskapets och kommunernas tjänstemän och arbetstagare. Jämlikt 13 § 1 mom. 3 punkten självstyrelselagen tillkommer landskapet lagstiftningsbehörighet beträffande bl.a. kommunalförvaltning, varför självstyrelselagen genom landskapslag kan göras till betald fridag även för kommunernas tjänstemän och arbetstagare. Detta har även förordats i de flesta remissyttranden från kommunerna.

-2-

Enligt 11 § 2 mom. 9 punkten jämförd med 13 § 1 mom. 6 punkten självstyrelselagen faller det ej inom landskapets lagstiftningsbehörighet att förordna att arbetena inom den privata och statliga sektorn allmän skall inställas på självstyrelsedagen, varför det blir beroende av överenskommelse emellan vederbörande arbetsgivare och arbetstagare om dagen blir en fridag och om härför skall erläggas betalning. Däremot tillkommer landskapet enligt 13 § 1 mom. 6 punkten lagstiftningsbehörighet vad gäller bl.a. "tider för öppethållande av handels- och andra rörelser samt affärskontor". Av självstyrelsedagens karaktär följer att butiker och andra dylika rörelser bör vara stängda den dagen. Minuthandelns affärstid regleras i landskapslagen den 16 april 1970 om minuthandelns affärstid (10/70). Landskapsstyrelsen föreslår att minuthandel med avvikelse från vad i nämnda lag är stadgat ej skall få bedrivas under självstyrelsedagen. Förbudet skulle dock ej gälla t.ex. apotek, kiosk- och därmed jämförlig handel samt marknads- och torghandel. Landskapsstyrelsen föreslår att övriga handelsrörelser och rörelser som betjänar allmänheten skall vara stängda under självstyrelsedagen. Det torde ej stöta på några svårigheter för arbetsgivarna att giva de anställda ledigt under självstyrelsedagen, enär dessa för att 40-timmars arbetsveckan skall kunna förverkligas i varje fall jämte söndagen har rätt till en ledig dag per vecka.

I lagförslaget ingår även ett stadgande som påbjuder flaggning under självstyrelsedagen.

Med hänvisning till det anförda förelägges Landstinget till antagande

L a n d s k a p s l a g
om Ålands självstyrelsedag.

I enlighet med Landstingets beslut stadgas:

1 §.

Till åminnelse av Ålands landstings första sammanträde skall den nionde juni högtidlighållas såsom Ålands självstyrelsedag.

Självstyrelsedagen omfattar det dygn som börjar klockan tjugufyra natten till sagda dag.

2 §.

Infaller självstyrelsedagen på vardag, skall arbetena i landskapets och kommunernas ämbetsverk, skolor och andra inrättningar samt på landskapets och kommunernas arbetsplatser inställas på samma sätt som på söndag. Rådstuvurätten och magistraten i Mariehamns stad anses icke som kommunalt ämbetsverk enligt denna lag.

-3-

Oavsett arbetenas inställande skall till i 1 mom. avsedda arbetstagare erläggas lön för självstyrelsedagen, om den annars hade varit arbetsdag.

Vid tillämpning av 45 § 1 mom. landskapslagen den 10 maj 1973 om landskapet Ålands centrala ämbetsverk (25/73) skall självstyrelsedagen räknas som arbetsdag, enligt samma grunder som gäller för självständighetsdagen.

3 §.

Tjänsteman eller arbetstagare i landskapets eller kommuns tjänst, som utför arbete under självstyrelsedagen, är berättigad till förhöjd lön såsom för arbete på söndag.

4 §.

Med avvikelse från vad i landskapslagen den 16 april 1970 om minuthandels affärstid (10/70) är stadgat, får yrkesmässig minuthandel icke bedrivas under självstyrelsedagen. Övriga handels- och andra rörelser, som betjänar allmänheten samt affärskontor skall likaså vara stängda under självstyrelsedagen.

Vad i 1 mom. är stadgat gäller icke i 6 § landskapslagen om minuthandels affärstid avsedda rörelser.

5 §.

Under självstyrelsedagen skall på byggnad, som inrymmer landskapets ämbetsverk skolor och andra inrättningar samt kommunala ämbetsverk, skolor och andra inrättningar eller på dominerande plats invid sådan byggnad, hissas landskapet Ålands flagga.

Ligger landskapet tillhörigt eller i landskapet hemmahörande fartyg under självstyrelsedagen vid kaj eller för ankar och är det utrustat för trafik, skall på fartyget anordnas högtidsflaggning enligt internationellt bruk.

6 §.

Den som bryter mot stadgandet i 4 § straffas med böter.

7 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1976.

Mariehamn, den 1 december 1975.

L a n t r å d

Lagberedningssekreterare

Alarik Häggblom

Christer Jansson.